

ΦΥΛΛΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ & ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΑΛΓΕΒΡΑ Β' ΕΠΑΛ

ΠΟΛΥΩΝΥΜΑ

4.2 ΔΙΑΙΡΕΣΗ ΠΟΛΥΩΝΥΜΩΝ

Ταυτότητα της Ευκλείδειας διαίρεσης

$$\Delta(x) = \delta(x) \cdot \pi(x) + \upsilon(x)$$

όπου: Διαιρετέος $\Delta(x)$ πολυώνυμο
δαιρέτης $\delta(x)$ πολυώνυμο $\neq 0$
πηλίκιο $\pi(x)$ πολυώνυμο
υπόλοιπο $\upsilon(x)$ πολυώνυμο μηδενικό ή με βαθμό μικρότερο του $\delta(x)$

π.χ. $x^3 - 5x^2 + 2x - 1 = (x - 3) \cdot (x^2 - 2x - 4) + (-13)$
(διαιρετέος) = (δαιρέτης) · (πηλίκιο) + (υπόλοιπο)

ΘΕΩΡΗΜΑ

Το υπόλοιπο της διαίρεσης ενός πολυωνύμου $P(x)$ με το $x - \rho$ είναι ίσο με την τιμή του πολυωνύμου για $x = \rho$. Είναι δηλαδή $\upsilon = P(\rho)$

Απόδειξη:

- Ταυτότητα διαίρεσης του $P(x)$ με $x - \rho$: $P(x) = (x - \rho) \cdot \pi(x) + \upsilon(x)$
- Επειδή το $x - \rho$ είναι 1^{ου} βαθμού, το $\upsilon(x)$ θα είναι μηδενικού άρα : $P(x) = (x - \rho) \cdot \pi(x) + \upsilon$
- Αν θέσουμε $x = \rho$ θα έχουμε : $P(\rho) = (\rho - \rho) \cdot \pi(\rho) + \upsilon = 0 + \upsilon = \underline{\upsilon}$

π.χ. Το υπόλοιπο της διαίρεσης ενός πολυωνύμου $P(x) = x^3 + 3x^2 - 13x - 15$ με το $x - 2$ είναι ίσο με $\upsilon = P(2) = 2^3 + 3 \cdot 2^2 - 13 \cdot 2 - 15 = -21$

ΘΕΩΡΗΜΑ

Ένα πολυώνυμο $P(x)$ έχει παράγοντα το $x - \rho$ αν και μόνο αν το ρ είναι ρίζα του $P(x)$, δηλαδή αν και μόνο αν $P(\rho) = 0$.

Διπλή απόδειξη: (ορθό & αντίστροφο)

- **Ορθό:** το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x - \rho$ $\Rightarrow$ το ρ είναι ρίζα του $P(x)$
το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x - \rho \Rightarrow P(x) = (x - \rho) \cdot \pi(x)$
και θέτοντας όπου $x = \rho$ θα έχουμε $P(\rho) = (\rho - \rho) \cdot \pi(\rho) = \underline{0}$
δηλαδή το ρ είναι ρίζα του $P(x)$.
- **Αντίστροφο:** το ρ είναι ρίζα του $P(x)$ $\Rightarrow$ το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x - \rho$
το ρ είναι ρίζα του $P(x) \Rightarrow P(\rho) = 0$
όμως επειδή $P(x) = (x - \rho) \cdot \pi(x) + \upsilon$ και $\upsilon = P(\rho)$ και $P(\rho) = 0$
θα είναι $P(x) = (x - \rho) \cdot \pi(x) + 0$ ή $P(x) = (x - \rho) \cdot \pi(x)$
άρα το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x - \rho$

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Να βρείτε το υπόλοιπο της διαίρεσης : $(18x^{80} - 6x^{50} + 4x^{20} - 2) : (x + 1)$.

Απάντηση:

Επειδή γνωρίζουμε ότι το υπόλοιπο της διαίρεσης ενός πολυωνύμου $P(x)$ με το $x - \rho$ είναι ίσο με την τιμή του πολυωνύμου για $x = \rho$. Είναι δηλαδή $u = P(\rho)$

Θα είναι:

$$u = P(-1) = 18(-1)^{80} - 6(-1)^{50} + 4(-1)^{20} - 2 = 18 - 6 + 4 - 2 = 14$$

2) Να βρείτε το υπόλοιπο της διαίρεσης : $(20x^{50} - 5x^{20} + 4x^{10} - 3) : (x - 1)$.

Απάντηση:

.....

.....

.....

3) Να βρείτε τις τιμές του k , για τις οποίες το $x - 1$ είναι παράγοντας του $g(x) = k^2x^4 + 3kx^2 - 4$.

Απάντηση:

Επειδή γνωρίζουμε ότι το $g(x)$ έχει παράγοντα το $x - 1$ $\Rightarrow$ το 1 είναι ρίζα του $g(x)$

Θα είναι:

$$g(1) = 0 \Rightarrow k^2 \cdot 1^4 + 3k \cdot 1^2 - 4 = 0 \Rightarrow k^2 + 3k - 4 = 0$$

βρίσκουμε την $\Delta = 3^2 - 4 \cdot 1 \cdot (-4) = 9 + 16 = 25$

$$\text{και τις ρίζες } k_{1,2} = \frac{-3 \pm \sqrt{25}}{2} = \frac{-3 \pm 5}{2} = \begin{cases} \nearrow & = 1 \\ \searrow & = -4 \end{cases} \quad \text{άρα } k = 1 \text{ ή } k = -4$$

4) Να βρείτε τις τιμές του μ , για τις οποίες το $x - 2$ είναι παράγοντας του $P(x) = 2x^4 - 3\mu x^2 + \mu^2 + 4$.

Απάντηση:

Επειδή γνωρίζουμε ότι το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x - 2$ $\Rightarrow$ το 2 είναι ρίζα του $P(x)$

Θα είναι:

$$P(2) = 0 \Rightarrow \dots\dots\dots$$

.....

5) Να δείξετε ότι το $x + 3$ είναι παράγοντας του $P(x) = x^4 - 25x^2 + 144$.

Απάντηση:

Για να έχει το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x + 3$ πρέπει το -3 να είναι ρίζα του $P(x)$
δηλαδή:

$$P(-3) = 0 \Rightarrow \dots\dots\dots$$

άρα $\dots\dots\dots$

6) Να δείξετε ότι το $x - \frac{1}{4}$ είναι παράγοντας του $P(x) = 16x^4 - 8x^3 + 9x^2 + 14x - 4$.

Απάντηση:

Για να έχει το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x - \frac{1}{4}$ πρέπει το $\frac{1}{4}$ να είναι ρίζα του $P(x)$

δηλαδή:

$$P\left(\frac{1}{4}\right) = 0 \Rightarrow \dots\dots\dots$$

άρα $\dots\dots\dots$

7) Να δείξετε ότι το $x - 2$ και το $x + 1$ είναι παράγοντες του

$$P(x) = 2x^3 - 5x^2 - x + 6.$$

Απάντηση:

Για να έχει το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x - 2$ πρέπει το 2 να είναι ρίζα του $P(x)$
δηλαδή:

$$P(2) = 0 \Rightarrow \dots\dots\dots$$

επίσης

Για να έχει το $P(x)$ έχει παράγοντα το $x + 1$ πρέπει το -1 να είναι ρίζα του $P(x)$
δηλαδή:

$$P(-1) = 0 \Rightarrow \dots\dots\dots$$

άρα $\dots\dots\dots$

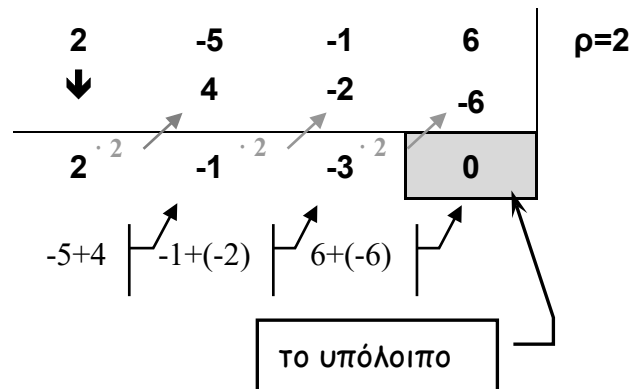
ΣΧΗΜΑ HORNER (Χόρνερ)

Χρησιμοποιείται όταν θέλουμε να βρούμε το πηλίκο και το υπόλοιπο μιας διαίρεσης πολυωνύμου με διαιρέτη της μορφής $x - \rho$.

π.χ. $P(x) = 2x^3 - 5x^2 - x + 6$ με το $x - 2$.

Γράφουμε τους συντελεστές του $P(x)$ →

συντελεστές του πηλίκου $\pi(x)$ →

Συμπληρώνουμε με 0 τους συντελεστές των δυνάμεων του x που δεν υπάρχουν.

Επομένως : $2x^3 - 5x^2 - x + 6 = (x - 2) \cdot (2x^2 - 1x - 3) + 0$
 (δαιρετέος) = (δαιρέτης)·(πηλίκο) + (υπόλοιπο)

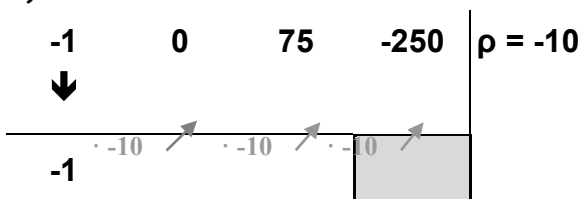
ΑΣΚΗΣΕΙΣ

1) Με τη βοήθεια του σχήματος Horner να βρείτε τα πηλίκα και τα υπόλοιπα των διαιρέσεων:

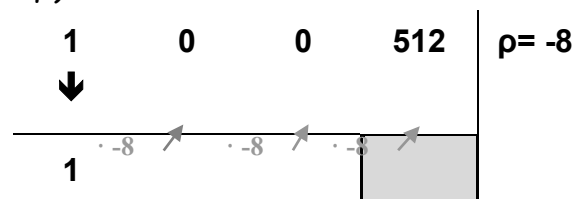
α) $(-x^3 + 75x - 250) : (x + 10)$.   β) $(x^3 + 512) : (x + 8)$ γ) $-3x^4 : (x - 2)$

Απάντηση:

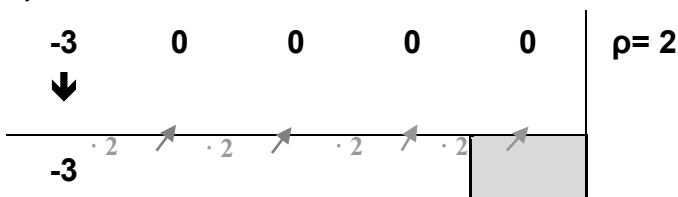
α)

β)

γ)

Άρα $-x^3 + 75x - 250 = (x + 10) \cdot (\dots\dots\dots) + \dots\dots\dots$

και $x^3 + 512 = (\dots\dots\dots) \cdot (\dots\dots\dots) + \dots\dots\dots$

και $-3x^4 = (\dots\dots\dots) \cdot (\dots\dots\dots) + \dots\dots\dots$